

Doen of laten?

Hoe vernieuwingsgezind bent ú? Niemand wil met alle winden meewaaien, niemand wil de waan van de dag laten regeren. Maar ja, eigenlijk wil iedereen wel vooruit. Wat te doen als er 10 'goede ideeën' aangereikt worden? Zeg niet dat het onderwijs saai is, want dit is de vangst van het afgelopen kwartaal. Doen of laten. Het woord is aan u.

Tekst:
Frank Stienissen

Fotografie:
Shutterstock

1. Zet doeltjes op het schoolplein

Basisscholen kunnen kinderen gemakkelijk meer laten bewegen. Daarom stelt onderzoeker Dave van Kann van de Universiteit Maastricht voor om een paar simpele aanpassingen aan het schoolplein te doen. Een uur meer bewegen per week werpt al vruchten af. Doeltjes plaatsen, tekeningen op de grond maken en ballen op het schoolplein leggen, volstaan. Beschikt uw schoolplein al over voldoende speeltoestellen? Stuur ze dan gewoon wat vaker naar buiten! Volgens Van Kann leidt dat tot betere leerprestaties en gaan kinderen minder conflictgedrag vertonen. Ook herkennen ze de emoties van hun speelmaatjes beter.

2. Geef vooral slimme leerlingen een tablet

Niet leuk en aardig misschien, maar wel wijs. Twee Nederlandse universiteiten deden recent onderzoek naar Snappet, een veelgebruikt adaptief programma voor reken- en spellingoefeningen op de basisschool. Wat blijkt: slimme leerlingen maken redelijke sprongen met de tablet. Voor middenmoters en zwakkere leerlingen heeft werken met het apparaat geen noemenswaardig positief effect. De Snappet-software laat leerlingen meteen weten of hun antwoord goed of fout is. Na een goed antwoord krijgt de leerling een moeilijkere vraag. De winst geldt overigens vooral voor rekenen, voor spelling is er geen verschil tussen tabletgebruikers en papierkinderen. Jammer dat voor de verschillen geen verklaring gegeven wordt.

3. Ga programmeren

Neelie Kroes, tegenwoordig vooral in de weer met start-upondernemers, vindt er geen doekjes om: 'Als een deel van de kinderen nooit in aanraking komt met programmeren, dan groeit de kloof tussen de haves en de have-nots.' De haves hebben volgens haar de toekomst. In de informatica vind je straks de banen en Nederland loopt daar zeker niet mee voorop. Haar advies aan staatssecretaris Dekker: maak van programmeren een vak op de basisschool. Zijn verweer luidt: er moet al zoveel. Haar repliek: 'Gooi alles eruit. Begin met een schoon leeg vel. Zet het vak programmeren bovenaan.'

4. Profiteer van de muziekmiljoenen

Het is vrij breed bekend inmiddels: muziek maakt slim en je wordt er gelukkig van. Maar goed muziekonderwijs kost ook geld. De minister heeft al 25 miljoen beschikbaar gesteld en particuliere fondsen willen dit bedrag nu verdubbelen. De grote motor achter het initiatief 'Meer muziek in de klas' is – hoe kan het ook anders – cultuurmecenas Joop van den Ende. Een hele schare bekende personen en bedrijven heeft zich al achter het plan geschaard. Op nog maar 7 procent van de basisscholen wordt structureel (wekelijks en van groep 1 tot en met 8) muziekles gegeven. Kortom, speel mee en vraag die subsidies aan.

5. Houd rekening met het jongensbrein

Jongens leren anders dan meisjes. Het is biologisch. Omdat het onderwijs een sterk accent legt op zelfstandig werken, plannen en samenwerken, dreigt die kloof alleen maar groter te worden. Meisjes hebben op de basisschool neuropsychologisch een voorsprong van twee jaar op de jongens en zijn beter in staat deze taken uit te voeren. Het onderwijs zou de jongens beter en strakker moeten begeleiden en opleidingen zouden meer recht moeten doen aan de verschillende leerbehoeften en interesses van de jongens én meisjes. Dit concluderen deskundigen van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) en het Centrum Brein&Leren na een uitgebreide studie.

6. Geef techniekonderwijs een boost

Basisscholen van nu leiden kinderen op voor banen van de toekomst. Een toekomst waarin techniek een heel belangrijke rol speelt. Met goed techniekonderwijs zit je midden in de vaardigheden voor de 21ste eeuw en pak je meteen leerdoelen van taal en rekenen mee. Techniek is voor iedereen. Voor denkers en doeners. En iedereen kan excelleren op zijn eigen niveau. Basisscholen kunnen kosteloos ondersteuning krijgen van TechniekTalent.nu om techniekonderwijs structureel in het lesprogramma te krijgen. Kijk op techniektaalent.nu/basisonderwijs.

7. Zorg voor een groot boekenaanbod op school

Kinderen die op de basisschool uit meer boeken kunnen kiezen, lezen meer en presteren beter op begrijpend lezen. Dat blijkt uit onderzoek waarop Thijs Nielen op 26 januari promoveerde aan de Universiteit Leiden. Nielen vergeleek leerlingen van scholen die meedoen aan het project 'de Bibliotheek op school' met leerlingen van niet-deelnemende scholen. Deelnemende scholen hebben gemiddeld twee boeken per leerling meer in de schoolbibliotheek dan andere scholen en de leesvaardigheid van leerlingen gaat er sterker vooruit. Bij meisjes neemt ook de motivatie om te lezen toe. Volgens Nielen is het belangrijk om het leesplezier van kinderen te behouden, onder meer door hen toegang te geven tot een moderne boekcollectie en hen dagelijks zelfstandig te laten lezen.

8. Laat kinderen vooral spelen

Kinderen die vaak in kleine groepjes spelen, zijn meer sociaal competent dan kinderen die dat niet doen. Dat blijkt uit onderzoek van ontwikkelingspsychologen van de Universiteit Leiden en de Universiteit van Evora, Carolien Rieffe en Guida Veiga. Volgens de onderzoekers moet de focus van scholen op leerprestaties niet ten koste gaan van de vrije speeltijd, omdat het onderzoek het belang van spelen aantoont. De onderzoekers verzamelden onder 73 kleuters van 4 tot 6 jaar gegevens over de hoeveelheid en duur van

'Het onderwijs zou de jongens beter en strakker moeten begeleiden en opleidingen zouden meer recht moeten doen aan de verschillende leerbehoeften en interesses van de jongens én meisjes.'

'Zijn alle verslagen, individuele handelingsplannen, periodieke groepsplannen, toetsen en toetsevaluaties wel echt nodig?'

interacties, de grootte van groepen en verschillende manieren van spelen, zoals rollenspellen, sportief spel en stoeien. Daarbij maakten zij gebruik van sensoren op de kleding van de kinderen die hun locatie op het schoolplein registreerden. Daarnaast werden video-opnames gemaakt.

9. Stop met het uitvoeren van overbodige taken

Staatssecretaris Sander Dekker van Onderwijs gaf onlangs in het tv-programma *De Monitor* (KRO-NCRV) aan dat het onderwijs moet stoppen met het uitvoeren van overbodige taken. Dit zou ertoe moeten leiden dat de werkdruk afneemt, dat het ziekteverzuim minder wordt en dat meer mensen hun pensioengerechtigde leeftijd zonder kleerscheuren halen. Zijn alle verslagen, individuele handelingsplannen, periodieke groepsplannen, toetsen en toetsevaluaties wel echt nodig? Steeds meer leerkrachten in het basisonderwijs vinden dat het met de drukte op het werk de spuigaten uit loopt. Inmiddels noemt ruim de helft (56 procent) de werkdruk onacceptabel. Dat is een stuk meer dan in 2012, toen dat nog 41 procent was. Dat blijkt uit onderzoek onder 861 leerkrachten in het basisonderwijs door onafhankelijk onderzoeksbureau DUO Onderwijsonderzoek samen met *De Monitor*. Veel genoemde oorzaken van de hoge werkdruk zijn de leerlingen in een klas die extra aandacht nodig hebben, de administratieve rompslomp en de groeps-grootte. Het gemiddelde van alle Nederlanders die de werkdruk niet acceptabel vinden, ligt op 15 procent.

10. Luister vooral goed naar de leerlingen

De Nieuw-Zeelandse onderwijs-goeroe John Hattie deed in november Nederland aan. Hattie bestudeerde duizenden onderzoeken naar onderwijsprestaties en stelde zich de prangende vraag: wat werkt echt? Ja, de leraar maakt het verschil. Maar hoe? Pas als een leerkracht heel goed weet wat een leerling wel en niet weet, kan hij hem effectief nieuwe dingen leren. Daarvoor zal hij heel goed moeten kijken en nog beter moeten luisteren, is zijn volste overtuiging. En dat druist een beetje in tegen zijn natuur: hij wil zo graag nieuwe dingen vertellen, iemand iets wijzer maken. Maar goed luisteren, levert dus meer op.

